

UK Health
Security
Agency

Ekh informativno buletino vaś e COVID-19 vaksina źuvljange kon si khamne (phare) aj si ćućidavne

E COVID-19 vaksina si zoraleste rekomendime (laće si te kerdol pe) źuvljange kon si khamne aj ćućidavne katar o Thagarno Koležo vaś Akuśerura thaj Genekologura / Royal College of Obstetricians and Gynaecologists thaj o Thagarno Koležo vaś Akuśerura / Royal College of Midwives. E vaksine mamujal o coronavirus (COVID-19) save si śajlinde ande o Kidindo Thagaripe (KT / UK) si e maj siguro thaj e maj efektivno ćhan te garaves (protektis) tut thaj kire babes.

O gogidipe vaś e COVID-19 vaksina maśkar o khamnipe

O Kidindo Komiteto vaśe Vaksinacija thaje Imunizacija (KKVI) / Joint Committee on Vaccination and Immunisation (JCVI) phenel kaj e khamne źuvlja si ando majbaro risiko andar seriozno COVID-19 nasvalipe. E anglalivendeski (tomna) booster vaksina si dindi kadalenge kon si ando majbaro risiko andar seriozne problemura katar e COVID-19 infekcija, kaske śaj te na sas lenge kerd i booster vaksina khajekhe (varesave) ćhonenge. Kadala thonandre e khamne źuvljan. Kaj e gin (numero) andar e COVID-19 infekcije majbarjol ande o ivend, kadaja booster vaksina trubul te dumodel (źutisarel, pomoźinel) te cyknjardol pe o risiko andar o dipe ande e nasvalin (spita, bolnica) andar o COVID-19. E booster vaksina śaj te del i varesavo garavipe mamujal kovli Omicron infekcija ama gasavo garavipe ni tradel lungo vrjama.

Tuke si tuke dindi e vaksina te garaves tut thaj kire babes. Ande o KT, upral 250,000 źuvlja sas vaksinirime majanglal te bijanen, majbut lendar kerde peske e Pfizer thaj e Moderna vaksine.

Kadale vaksinen si len laćho sigurimasko profilo maśkare khamne źuvlja thaj lenge bebetura. E COVID-19 vaksinen naj len andre źuvdo coronavirus thaj naśti infektin ekhe khamne źuvlja aj lake bibijande bebe ande lako per.

Dovodo andar e COVID-19 vaksine si lungjarneste kontrolime katar e Dunjavaki (Lumjaki) Sastimaski Organizacija / World Health Organization thaj e regulatorne statura (telura) ande o KT, e KAŚ (Kidinde Amerikake Śtatura), e Kanada thaj e Europa.

E COVID-19 vaksina si e maj siguro thaj e maj efektivno ćhan khamne źuvljange te garaven pes thaj peske beben mamujal zoralo COVID-19 nasvalipe. Bivaksinime źuvlja kon khamnjon si zoraleste kuraźime te aven te keren peske e vaksina.

źuvlja kon si khamne thaj majanglal sas vaksinime trubul te keren peske e booster doza kadava anglalivend.

Soske tut trubul tut e vaksina te tu san khamni

Te tut si tut o COVID-19 nasvalipe ande o avutno (futurno) khamnipe, e duj tu thaj kiro bebes san ande o majbaro risiko andar seriozno nasvalipe saves ka trubul les nasvalinako sastaravipe, thaj intenzivno samadimasko (grizako) dumodipe.

O totalno risiko andar o COVID-19 nasvalipe tuke thaj kire neve bebeske si cykno ama majbarjardilo ande aversave paniphira (talazura, vulne) andar o COVID-19. O šanso te astardol pe e infekcija šaj i averil (pharuvet) pe but sigo thaj si ašugjardo te majbarjol maškar o ivend.

E COVID-19 vaksine den tut uće nivelura andar o garavipe mamujal o nasvalipe ama o nivelu e garavimasko majcyknjol e vramasa. Date i te tu resavdeste kerdan tuke e COVID-19 vaksina aj sanas nasvali lestar, e angalivendeski booster vaksina si vastni (važno, importa) te dumodel tut thaj kire bebes te aćhen siguro maškar e avutne ivendale ćhona kana e nasvalimaske nivelura ašugjardindon pe te majbarjon.

Si ekh dumodavni informacija vaš o siguripe vaš e COVID-19 vaksine save si dinde khamne žuvljange ande o KT, kajte majbut katar e 250,000 žuvlja sas vaksinime majanglal te bijanen, thaj ande but aver thema andrethode e KAŠ thaj e Australija.

Riskoske faktorja ašal e khamne žuvlja

Te tut si tut phurane medikane nasvalimata sar e:

- imunake problemura
- astma
- ućho rat
- ilesko nasvalipe
- diabeto

Aj te tu san:

- prathuli
- upral e 35 berš
- ande kiro trinto khamnimasko trimestero (upral 28 kurke)
- aj san andar kali thaj aziani etnikani cyknjarin (minoriteto)
- san bivaksinime aj san paš vaksinime

Tu san ando majbaro risiko andar o COVID-19 sode (kozom, keci, kabor) žuvlja kon si pe ekhsave berša tusa thaj kon naj khamne. Khamne žuvlja kas si len phurane klinakane nasvalimata si ando majbaro risiko te dukhcyrden andar seriozne problemura andar o COVID-19.

Vrjama vaš e anglalivendeski booster vaksina

Tuke trubul te kerdol pe tuke ćaso maškar o septembro thaj o decembro, kadala kon si ando majbaro risiko ka aven akharde majanglal averendar.

Tu trubul te keres tuke kiri booster vaksina minimum 3 ćhon palal kiri paluni vaksinaki doza.

Tu šaj ka aves šajdi te keres tuke kiri gripaki vaksina pe e ekhsavi vrjama. Vastno si kaj tu san garavdi maškar kiro khamnipe te inkjares tut thaj kire bebes siguro. Na ašugjar te keres la tuke palal kiro bijanipe.

Te tu san khamni

E riskura andar o COVID-19 nasvalipe khamne žuvljange thaj lenge bibijande bebenge thaj sode si lokho te astardol pe e infekcija si averime e aversave štampenca andar o COVID-19. Ame našti phenas save neve štampe ka inklen, ta kadaleske si vastno te siguril pe kaj tu san laće garavdi te tu san khamni. Si dodovo kaj e vaksinacija ando khamnipe šaj dumodel te preventil pe e bebetonengo nasvalinako andredipe andar o COVID-19 ande e anglune 6 ćhon andar lengo trajo (životo). Kadava si soske o imuniteto ande e dej šaj nakhel karing o bebe ande o per thaj kadava del ekh cykne vramako garavipe palal o bijanipe.

Žuvlja kon si khamne si klasime sar kaj si ande e klinikani riskoski grupa ande e COVID-19 vaksinaki programa. Bivaksinime žuvlja kon khamnjon si zoraleste kuražime te keren peske e anglune 2 doze andar e vaksina. Žuvlja kon si khamne thaj sas angluneste vaksinime trubul te keren peske e booster vaksina kadava anglalivend.

Te khamnjos

Ni trubul te našes andar o khamnipe palal te keres tuke kiri COVID-19 vaksina. Aversave sikavinala studije arakhade kaj e COVID-19 vaksinen naj len efekto pe e muršesko aj e žuvljako ćhavkeripe, pe kire šansura te khamnjos aj pe kiro risiko vaš dukhcyrdipe andar o spontano aborto.

Turjal 100,000 žuvlja ande e Anglija kerde peske e COVID-19 vaksina majanglal von te khamnjon thaj resle pe te bijanen peske bebes.

Ćućidipe

E avantažura vaš o ćućidipe si laćheste žangle.

O KKVI / JCVI rekomendisarda kaj e vaksine šaj kerdon pe maškar o ćućidipe. Kadava si ande e dori e rekomendacijenca katar e KAŠ thaj e Dunjavaki Sastimaski Organizacija / Word Health Organization. Vaksinime žuvlja keren antistatura (antibodja, antitelura) save dumoden te garaven len mamujal o COVID-19 nasvalipe. Kadala antistatura si i von arakhavde ande o ćućjako thud thaj šaj dumodel te garavel e bebetonen kon si ćućidinde. E vaksina peske ni del andre ande e ćućjako thud.

Savi vaksina ka aves tu dindi?

Tuke ka avel tuke dindi ekh booster doza andar e vaksina savi si kerdi katar e Pfizer aj e Moderna. Tuke šaj avel tuke dindi ekh aktualizime kombinime versija andar kadala booster vaksine – e kombinime vaksine andrethon ekh paš-doza andar e angluni vaksina kombinime ekhe paš-dozasa andar e vaksina mamujal o Omicron varianto. Ekhe bute cykne ginake manušendar aver vaksinako produkto šaj avel gogidindo katar kiro sastaravno (doktoro).

E duj e angluni thaj e kombinime vaksine zoraven o garavipe but laćhes, date e kombinime vaksine keren cyra (xanci, xari, zalaga, frima) majuće nivelura andar o antistato mamujal khajekh štampe andar o Omicron.

Kaj ame našti phenas save variantura andar o COVID-19 ka aven cirkulime kadava ivend, o KKVI / JCVI gogiagorisarda kaj e duj tipura andar e vaksina šaj aven xasnime (trubusarde, folosime, fajdavne) ande barežene, thaj kaj khonik ni trubul te palpalil e vaksinacija te kerel peske e kombinime vaksine. Tha tuke ka avel tuke dindi e ćaći (vorta) vaksina ande e ćaći vrjama.

Kamas tutar te les e vaksinacija savi si tuke dindi sogodi majsigo tu šaj – vastno si te keres tuke kiri booster vaksina thaj te barjares kiro garavipe mamujal zorale nasvalimata majanglal o ivend.

Aver vaksine dinde maškar o khamnipe

Vaksine te garaven tut thaj kire bebes mamujal e gripa thaj te garaven kire bebes mamujal o pertusis (xarano xas) de andar o bijanipe si rekomendime te kerdonpe maškar o khamnipe. Kadala aversave vaksine šaj aven siguro dinde ekhethaneste aj šaj aven dinde ulavdeste thaj inke (važe) ka den garavipe.

Kiri gripaki thaj COVID-19 vaksine šaj aven dinde ekhethaneste soske von si dinde ande e ekhsavi vrjama maškar o berš ando sisavo etapo e khamnimasko.

Vastno si te keres tuke e pertusis vaksina palal te reses 16 kurke andar o khamnipe te siguris kaj kire bebes si les reslineste uće garavimaske nivelura kana vov si bijando. Kadaja vaksina si principno dindi palal kiro skano (ultrasonaro) maškar e 18 ži ka 20 kurke andar o khamnipe tha te tut šaj avel tut kadaja vaksina ande o aversavo ćaso, dependime kana tu khamnjos.

Šaj tu te astares o COVID-19 palal te keres tuke e vaksina?

E COVID-19 booster vaksina ka cyknjarel o šanso te seriozno nasvavos andar o COVID-19 kadava ivend. Šaj ka trubul khajekh givesa kire stato te barjarel khajekh majbutno garavipe andar e booster vaksina.

Sar sa e draba, nisavi vaksina si sasteste efektivno, - khajekh manuša šaj inke te astaren o COVID-19 date kerde peske e vaksina, ama sisavi infekcija trubul te avel maj cyra seriozno.

Kaj san i vaksinime si simple bukja save tu šaj keres ande kiro sakogivesutno trajo save ka dumoden te cyknjaren o phiravipe e COVID-19-sko thaj avere phurdimaske infekcijengo thaj te garavel pe kadalen kon si ande o majbaro risiko. Majbute informacijake dikh o [NHS gogidipe](#).

Rigale efektura

Sar sa e draba, e vaksine řaj anen normalne rigale efektura. E COVID-19 vaksinenge rigale efektura si ekhsave ande e khamne thaj ande e bikhamne řuvlja. Nisave specifikane riskura sas indentificime khamne řuvljange, lenge khamnimationenge aj lenge bebenge. řaj te avel dumodavno te keres siguro kaj tu řanes so te ařugjares palal e vaksinako keripe, specialno te tu bijandan kire babes aj si tut aver ćhave te samades lenge.

Kamas tutar te gines **COVID-19 vaksinacija: so te ařugjares palal e vaksinacija**

Normalne rigale efektura

Sar sas kire anglune dozasa, e normalne rigale efektura si e ekhsave ařal sa e COVID-19 vaksine, andrethode e kombinacijake vaksine save si xasnime kadava anglalivend, thaj thon andre:

- te avel tut dukhavdo, zoralo seripe thaj morcope ande o vast kajte tu kerdan tuke kiri indžekcija – kadava principno si majbilaće turjal 1 ři ka 22 givesa palale e vaksina
- te seres tut khinsivno (ćhindo)
- řereski dukh
- generalne dukha aj kovle sar gripake simptomura

Tu řaj khinos (dunis) tut thaj pijes paracetamol (ker so phenel o gogidipe ande e paketo) te dumodel tut te seres tut majlaće.

Date ućhi jag řaj sikavdol pe ande ekh gives aj duj palal e vaksinacija, te tut si tut sisave aver COVID-19 simptomura aj kiri ućhi jag tradel maj lungo vrjama, beř khere thaj tu řaj ka trubul te keres tuke ekh testo. Simptomura palal e vaksinacija normalno traden majcyra kurkestar.

Te kire simptomura dikhlindon te majbilaćhavon aj tu san samalindi, tu řaj telefonisares ka NHS 111 aj bićhales mesažo ka 18001 111. Tu řaj i te reportis suspektive rigale efektura andar e vaksine thaj e draba via e sxema Galbeno Karta / Yellow Card.

Reportipe vař e rigale efektura

Suspektive rigale efektura řaj aven reportime ka e sxema e Galbeno Karta / Yellow Card:

- onlajn ka **Yellow Card Scheme**
- Telefonisares e sxema Galbeno Karta / Yellow Card ka 0800 731 6789 (9:00 ři ka 17:00 o sato)
- Fuljares thaj xasnis e aplikacija Galbeno Karta / Yellow Card ařal Apple aj Android

Seriozne rigale efektura

Kazusura vař ilesko řuvlipe (akhardo miokardit aj perikardit) sas reportime but cyravaraleste palal e duj e Pfizer thaj e Moderna COVID-19 vaksine. Kadala kazusura sas dikhlinde majbut ande e majterne murřa thaj ande khajekh givesa palal e vaksinacija. Majbut andar e řene afektive serde pe majlaće thaj sastile sigate palal te khinon pe thaj te keren peske simple sastaravimata.

Tu trubul te rodes medikano gogidipe sigate te, palal e vaksinacija, tu seres:

- kolinaki dukh
- bireslino phurdipe
- serimata kaj si tut sigate mardavno, izdravno aj zoraleste mardavno ilo

Te tut sas tut seriozne rigale efektura palal sisavi angluni doza tu řaj te aves gogidindo te na keres aj palpalis e averto vaksinacija. Tu trubul te diskutis kadava kire sastaravnesa aj specialistosa. Kamas tutar te dikhes majtele e informacija sar te reportis rigale efektura.

Majbutni informacija

O Thagarno Koležo vař Akuřerura thaj Genekologura (TKAG) / Royal College of Obstetricians and Gynaecologists (RCOG) thaj o Thagarno Koležo vař Akuřerura / Royal College of Midwives (RCM) len si len aver informacija vař e COVID-19 **vaksine thaj o khamnipe** savi tu řaj gogisares kaj si dumodavni.

E informacija andar o khamnipe, o ćućidipe, o ćhavkeripe thaj e COVID-19 vaksine si po **NHS UK**.

Te tu kames te diskutis e COVID-19 vaksinacija kamas tutar te kontaktis kire akuřera, sastaravne, aj medikane asistenta.

